

DERINIMO PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KARO PADĖTIES KONSTITUCINIO ĮSTATYMO PROJEKTO IR KITŲ KARTU TEIKIAMŲ ĮSTATYMŲ PAKEITIMO ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Suinteresuotos institucijos ir asmenys, į kurių pastabas ir pasiūlymus neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies	Suinteresuotų institucijų ir asmenų pastabos ir pasiūlymai, į kuriuos neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies	Argumentai, kodėl neatsižvelgta arba tik iš dalies atsižvelgta į suinteresuotų institucijų ir asmenų pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2017-11-03 raštas Nr. (1.6 E) 2T-919	„23. Siūlytina detalizuoti KPKĮ 15 str. 3 d. nuostatą, įtvirtinant kriterijus, kokiais atvejais gali būti nustatoma supaprastinta valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo ir naudojimo, buhalterinės apskaitos organizavimo ir kontrolės tvarka. Be to, ši nuostata neturėtų apimti galimybės paskirstyti asignavimų tarp asignavimų valdytojų ar jų perskirstymo tarp asignavimų valdytojų galimybės, kadangi toks reguliavimas neatitiktų Konstitucijos 94 str. 4 p., 131 ir 132 str. nuostatų, pagal kurias biudžeto tvirtinimas išimtinė Seimo kompetencija. Be to, Finansų ministerija, atsižvelgdama į teisės aktų hierarchijos principą, negalėtų keisti įstatymų ar Vyriausybės nutarimų nustatyto reguliavimo ar jį paneigti.“	<p>ATSIŽVELGTA IŠ DALIES</p> <p>Karo padėties konstitucinio įstatymo (toliau – KPKĮ) projekto 15 str. 3 d. (po pataisymų 16 str. 3 d.) nustatytos priemonės (<i>supaprastintos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo ir naudojimo, buhalterinės apskaitos organizavimo ir kontrolės tvarkos nustatymas</i>) taikymo atvejai, kaip ir visų kitų specialiųjų priemonių, patikslinus KPKĮ projektą nustatyti bendrosiose nuostatose (1 str. 2 d.) – numatoma, kad specialiosios priemonės taikomos įvedus karo padėtį ir tik tiek, kiek tai būtina valstybei ginti ir kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms vykdyti. Finansų ministras, sprenddamas dėl minėtos priemonės taikymo, kiekvienu atveju turės įvertinti šios priemonės būtinumą valstybės gynybos ar kitų gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų vykdymui užtikrinti.</p> <p>Įgaliojimai Vyriausybei perskirstyti valstybės biudžeto asignavimus tarp asignavimų valdytojų KPKĮ projekto 17 str. 2 d. (po pataisymų 16 str. 2 d.) nustatomi, siekiant užtikrinti efektyvų gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų vykdymą atsižvelgiant į</p>

		<p>karo padėties metu galinčias susiklostyti aplinkybes ir pasikeitusius prioritetus, taip pat Seimo galimybes veikti ir operatyviai priimti sprendimus. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 33 str. 2 d. <u>numatyta, kad Vyriausybei arba jos įgaliotai institucijai biudžetinių metų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu gali būti suteikiamos papildomos teisės</u>, o Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme <u>yra nuostatos, kuriomis kitiems subjektams suteikiami įgaliojimai perskirstyti valstybės biudžeto asignavimus</u>, todėl tokie Seimo, kaip biudžetą tvirtinančio subjekto, įstatymu suteikti įgaliojimai, kurie savo esme labiau susiję su biudžeto vykdymu, o ne tvirtinimu, ir kurie būtų taikomi tik išimtiniais grėsme valstybės nacionaliniam saugumui keliančiais atvejais, nelaikytini ribojančiais Konstitucijoje nustatytą Seimo kompetenciją.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad pastaboje minimos priemonės teisinis pagrindas ir šios priemonės taikymo sąlygos yra nustatomos konstituciniame įstatyme, kuris teisės aktų hierarchijoje laikomas aukštesnės už įstatymus teisinės galios teisės aktu, teisės aktų hierarchija pažeista nebūtų, ir, sprendžiant klausimą dėl minėtos priemonės taikymo legitimumo (t. y. išimtinių teisių karo padėties metu suteikimo finansų ministrui), turėtų būti vadovaujama KPKĮ projekto 16 str. 3 d. siūloma nuostata.</p>
Nacionalinės teismų administracijos 2017-11-17 raštas Nr. 4R-2178-(6.6)	<p>„<...></p> <p>Apibendrinant tai, kas išdėstyta, siūlytina iš esmės įvertinti galiojančią teisinę reguliavimą, susijusį su ikiteisminio tyrimo atlikimu, teismų darbu, tikslinti pateiktą derinti Įstatymo projektą (ar kitus teismų procesinę veiklą reglamentuojančius teisės aktus), įtvirtinant nuostatas, kurios užtikrintų tinkamą teismų funkcionavimą šalyje įvedus karo padėtį. Svarbu pažymėti, kad, siekiant sukurti tinkamą iš esmės naują karo</p>	<p>NEATSIŽVELGTA</p> <p>Pažymėtina, kad, teikiant KPKĮ projektą derinti suinteresuotoms institucijoms, buvo prašoma įvertinti teisinę reguliavimą, susijusį su ikiteisminio tyrimo atlikimu, teismų darbu, bylų nagrinėjimu teismo posėdyje, ir pateikti argumentuotą nuomonę dėl šiuo metu galiojančio teisinio reguliavimo efektyvumo karo padėties metu ir siūlymus dėl atitinkamų teisės aktų taisymo. Teisingumo ministerija, kuri formuoja valstybės politiką nacionalinės teisinės</p>

	<p>padėties metu taikytiną teisinį reglamentavimą, būtina jį įvertinti ir EŽTK kontekste.“</p>	<p>sistemos plėtos, teisinių procesų reglamentavimo, civilinių teisinių santykių reglamentavimo, baudžiamosios ir bausmių vykdymo politikos srityse, nurodė, kad, esant galimybėms, civilinės ir administracinės bylos turėtų būti nagrinėjamos bendra Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) ir Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) nustatyta tvarka, taip pat pastebėjo, kad tokių galimybių nesant karo padėties įvedimas, vadovaujantis CPK ir ABTĮ nuostatomis, galėtų būti teismo pripažįstamas viena iš aplinkybių, kai tikslinga stabdyti bylos nagrinėjimą. Siūlymų dėl specialių ikiteisminio tyrimo ir baudžiamojo proceso taisyklių poreikio Teisingumo ministerija nepateikė.</p> <p>Taip pat pažymėtina, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 111 str. 4 d., teismų sudarymą ir kompetenciją nustato Lietuvos Respublikos teismų įstatymas, todėl darytina išvada, kad, esant poreikiui, klausimai, susiję su teismų sistemos pertvarkymu ir karo lauko teismų veikla, turėtų būti reglamentuoti minėtame įstatyme, o ne KPKĮ. Įvertinus sisteminiu požiūriu ir atsižvelgiant į tai, kad ikiteisminio tyrimo ir bylų nagrinėjimo teisme taisyklės yra reglamentuojamos specialiuose kodifikuotuose teisės aktuose (kodeksuose), esant poreikiui, šių taisyklių išimtis ir specialias taisykles nustatančios nuostatos turėtų būti reglamentuojamos minėtuose teisės aktuose, o ne KPKĮ. Atsižvelgiant į visa tai, KPKĮ projekto aiškinamajame rašte numatoma, kad Teisingumo ministerija iki Karo padėties konstitucinio įstatymo įsigaliojimo, įvertinusi poreikį, turėtų parengti reikiamus teisės aktus ar jų pakeitimus, nustatančius specialias ikiteisminio tyrimo atlikimo, teismų darbo, bylų nagrinėjimo teismo posėdyje karo padėties metu taisykles.</p> <p>Rengiant KPKĮ projektą, buvo atsižvelgiama ne tik į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) nuostatas, bet ir į kitus Europos Sąjungos ir tarptautinės</p>
--	--	--

		<p>teisės šaltinius, ypač tarptautinės humanitarinės teisės srities. Atsižvelgiant į EŽTK nuostatas, KPKĮ projekte buvo nustatyti galimi žmogaus teisių ir laisvių apribojimai, kitos specialiosios priemonės, numatytos privalomos šių apribojimų ir kt. specialiųjų priemonių taikymo sąlygos (taikomi tik įvedus karo padėtį ir tik tiek, kiek tai būtina valstybei ginti ir kitoms gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms vykdyti, žmogaus teisių ir laisvių apribojimai turi būti numatyti Seimo nutarime ar Respublikos Prezidento dekretu dėl karo padėties įvedimo), nustatyta pareiga apie taikomas priemones informuoti Europos Tarybos generalinį sekretorių.</p>
<p>Kauno miesto savivaldybės administracijos Miesto civilinės saugos skyriaus 2017-10-17 raštas Nr. 06-02-287</p>	<p>„2. Papildyti 2 str. sąvoka „Karo komendantas“. Motyvacija: Nėra aiškus karo komendantų pavaldumas, ar jie veiks kiekvienoje savivaldybėje ar jie bus paskirti ir apskrityse.“</p>	<p>NEATSIŽVELGTA</p> <p>Pažymėtina, kad visi pastaboje keliami su karo komendantų statusu susiję klausimai yra reglamentuojami atskirame KPKĮ projekto straipsnyje (komendantai veiks savivaldybėse – vienoje savivaldybėje, vienas komendantas):</p> <p>„9 straipsnis. Karo komendantas</p> <p>1. Įvedus karo padėtį, <u>ginkluotųjų pajėgų vadas</u>, siekdamas užtikrinti sąveiką tarp ginkluotųjų pajėgų ir savivaldybės institucijų ir įstaigų bei joms pavaldžių institucijų ir įstaigų, <u>skiria ir atleidžia karo komendantus</u>, taip pat <u>nustato savivaldybę, kurioje jis veiks</u>. Karo komendantu skiriamas asmuo, turintis karininko laipsnį. Taikos metu <u>Lietuvos kariuomenė rengia</u> Lietuvos kariuomenės vado ar jo įgalioto asmens <u>atrinktus karininko laipsnį turinčius asmenis vykdyti šiame įstatyme nustatytas karo komendanto funkcijas konkrečioje savivaldybėje</u>. Karo komendantų rengimo reikalavimus nustato Lietuvos kariuomenės vadas.</p> <p><...></p> <p>8. Karo komendanto <u>veiklą kontroliuoja ir koordinuoja ginkluotųjų pajėgų vadas arba jo įgaliotas asmuo</u>.“</p>
<p>Lietuvos Respublikos</p>	<p>„<...> Pastebėtina, tai, kad vertinant CS įstatyme įtvirtintas</p>	<p>ATSIŽVELGTA IŠ DALIES</p> <p>Pažymėtina, kad karinės jėgos panaudojimas, dėl kurio yra 3 ir</p>

sveikatos apsaugos ministerijos 2017-10-18 raštas Nr. (1.1.5)10-8408	<p>ekstremaliųjų situacijų operacijos centrų vykdomas funkcijas bei ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui priskiriamas funkcijas, numatomas Įstatymo projekto 17 straipsnyje, manytume, kad karo padėties atveju, SAM ESOC nebus pajėgus visapusiškai užtikrinti Įstatymo projekto 17 straipsnyje numatytų funkcijų įgyvendinimo. Pažymėtina, kad karo padėties atveju sveikatos priežiūros paslaugų paskirstymas valstybės teritorijoje iš esmės bus susijęs su koordinuotu tiek sveikatos priežiūros resursų, tiek karinių vienetų, tiek atitinkamų ekstremaliosiose situacijose veiklą vykdančių ir Sveikatos apsaugos ministerijai nepavaldžių valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų veiklos koordinavimu, todėl perduoti vadovavimą tik SAM ESOC, kuris sudarytas tik iš Sveikatos apsaugos ministerijos pagrindinių struktūrinių padalinių ir eilės pavaldžių įstaigų vadovų, nebūtų efektyvu atitinkamų skirtingų valdymo sričių atžvilgiu.</p> <p><...></p> <p>Manytume, kad siekiant tinkamai organizuoti ir koordinuoti Lietuvos nacionalinei sveikatos sistemai priklausančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų paslaugų teikimą karo padėties metu tikslinga šią funkciją numatyti vykdyti Vyriausybės įgaliojimai institucijai arba specialiai tam tikslui sukurtai struktūrai (pvz. centrui), kurią sudarytų Sveikatos apsaugos ministerijos, Krašto apsaugos ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos atstovai.</p> <p><...>“</p>	<p>daugiau žuvusiųjų ar dėl kurio 6 ir daugiau žmonių yra sutrikdyta sveikata, ar sveikata sutrikdyta 3 ir daugiau žmonių ir yra žuvusiųjų, laikytinas įvykiu, atitinkančiu ekstremaliojo įvykio kriterijus, dėl kurio gali būti aktyvinama civilinės saugos sistema kartu su ekstremaliųjų situacijų operacijų centrais, organizuojančiais ir koordinuojančiais įvykių, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų likvidavimą, padarinių šalinimą, gyventojų ir turto gelbėjimą. Siekiant efektyviai panaudoti sukurtą civilinės saugos sistemos struktūrą ir išvengti naujų subjektų kūrimo, reikalaujančio papildomų valstybės materialinių ir žmogiškųjų išteklių, KPKĮ projekto 17 str. (po pataisymų 21 str.) siūloma asmens sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimą pagal kompetenciją pavesti Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui. Atsižvelgiant į Sveikatos apsaugos ministerijos išvadoje pateiktas pastabas dėl Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centro kompetencijos ir galimybių karo padėties metu koordinuoti asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, taip pat dėl poreikio šio centro veikloje dalyvauti kitų institucijų ir įstaigų atstovams, KPKĮ projekte (21 str. 6 d.) valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms nustatyta pareiga Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų situacijų operacijų centrui vadovaujančio asmens prašymu skirti atstovus, kurių reikia šiam centrui nustatytų funkcijų vykdymui užtikrinti.</p>
Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 2017-10-20 raštas Nr. 2- 3555	<p>„1.6. Pažymėtina, kad, įvedus karo padėtį, būtų tikslinga svarstyti fizinės apsaugos suteikimo ūkio subjektams, nurodytiems Vyriausybės patvirtintame sąraše, klausimą, kadangi kai kurie ūkio subjektai patys nebūtų pajėgūs užtikrinti savo apsaugos.“</p> <p><i>KPKĮ projekto derinimo darbo tvarka patikslinta pastaba:</i></p> <p>„Atsižvelgdami į pasaulinius precedentus (pvz. Ukrainos atvejį), manome, kad transporto objektai neabejotinai taptų</p>	<p>NEATSIŽVELGTA</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad pagrindinė ginkluotųjų pajėgų vado funkcija yra vadovavimas ginkluotai valstybės gynybai (KPKĮ projekto 7 str. 4 d. 1 p.). Ginkluotųjų pajėgų vadas, vykdydamas minėtą funkciją, su ginkluota valstybės gynyba susijusius sprendimus priima atsižvelgdamas į konkrečias karo metu susiklosčiusias aplinkybes (priešo pajėgumai, veikimo pobūdis ir mastas, taikiniai, prieš kuriuos veikiama, galimos veikimo</p>

	<p>vienais iš pirmųjų taikinių šalyje, kadangi tikslas labiau nei aiškus - apsunkinti sąjungininkų pajėgų atėjimą (per uostą, per Suvalkų koridorių tiek geležinkeliais tiek ir keliais, taip pat ir per minėtus per oro uostus). Be to, šiuo metu vykdomų grandiozinių karinių pratybų pagrindinis akcentas yra greitas ir be kliūčių pajėgų atėjimas ir dislokavimas. Todėl pasitarę su savo vadovais vis tik manome, kad strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių, įrenginių ir infrastruktūros fizinės apsaugos klausimai turi būti aptarti aiškiai Karo padėties įstatyme. Fizinės apsaugos organizavimo modelis karo padėties metu, aišku, svarstytinas, bet mūsų manymu, tai turėtų būti pavesta ginkluotosioms pajėgoms. o toliau, ar tai bus VRM struktūros (karo padėties metu tapusios ginkluotųjų pajėgų dalimi) ar kiti padaliniai, tai jau ginkluotųjų pajėgų vado sprendimas būtų.“</p>	<p>pasekmės ir pan.). Atsižvelgiant į tai ir įvertinus pateiktą pastabą, pažymėtina, kad atitinkamos užduotys dėl svarbių objektų apsaugos, jeigu tai bus būtina siekiant užtikrinti valstybės gynybą, ginkluotosioms pajėgoms ginkluotųjų pajėgų vado sprendimu galės būti skiriamos ir be papildomo siūlomo nustatyti reguliavimo. Imperatyvus įpareigojimas ginkluotosioms pajėgoms užtikrinti strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių, įrenginių ir infrastruktūros fizinę apsaugą karo metu ribotų ginkluotųjų pajėgų vado diskreciją, atsižvelgiant į susiklosčiusias aplinkybes, priimti valstybei apginti būtinus sprendimus ir apsunkintų pagrindinės ginkluotųjų pajėgų užduoties (ginkluota valstybės gynyba) vykdymą. Paminėtina ir tai, kad ypatingos svarbos valstybinės reikšmės infrastruktūros apsaugos karo padėties metu klausimai yra aptariami valstybės ginkluotos gynybos plane.</p>
<p>Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2018-10-09 išvada Nr. NV-2667</p>	<p>Dėl Projekto:</p> <p>„1. Teisėkūroje turėtų būti vadovaujama teisėkūros sistemiškumo, aiškumo ir ekonomiškumo principais, tačiau, įvertinus suinteresuotų institucijų pateiktas pastabas, derinimo pažymoje Projektų rengėjų išsakytus argumentus ir Projektų aiškinamojo rašto nuostatas, pastebėtina, kad, siūlant teisinį reguliavimą, taikytiną karo padėties metu, šių principų laikomasi tik iš dalies – išlieka aktualus poreikis kartu keisti ir kitus įstatymus (ar pildyti keičiamus) ta apimtimi, kad būtų sureguliuoti mobilizacijos teisiniai santykiai, tiesiogiai susiję su karo padėties teisiniu režimu, ikiteisminio tyrimo ir bylų nagrinėjimo ypatumai karo padėties metu, taip pat nustatytas specialus teisinis reguliavimas tam tikroms socialinių santykių sritims. Mūsų nuomone, Projektų rengėjų siūloma praktika minėtų santykių teisinį reguliavimą atlikti vėlesniame etape yra ydinga, neužtikrinti išbaigtumo ir neatitinkanti Seimo statuto 135 straipsnio reikalavimų kartu su įstatymo projektu teikti kitus</p>	<p>NEATSIŽVELGTA</p> <p>Pažymėtina, kad teikiamuose projektuose siūlomos nustatyti tik esminės valstybės gynybai ir kitoms gyvybiškai svarbioms funkcijoms karo metu vykdyti būtinos priemonės ir suderinamos nuostatos, tiesiogiai susijusios su šių priemonių taikymu. O kituose pastaboje minimuose įstatymuose nustatytos priemonės nėra tiesiogiai susijusios su KPKĮ projekte siūlomu nustatyti karo padėties teisiniu reguliavimu ir jų pakeitimai neturės įtakos KPKĮ projekte nustatomam karo padėties teisiniui reguliavimui (karo padėties metu, nepriklausomai nuo karo padėties teisinio reguliavimo, mobilizacija galėtų būti vykdoma, ikiteisminis tyrimas atliekamas ar bylos nagrinėjamos galiojančiuose teisės aktuose nustatyta tvarka).</p> <p>Dėl Projekto 25 str. (po pataisymų 24 str.) 7 d. nuostatos paminėtina, kad ši nuostata nėra imperatyvi – joje numatoma galimybė steigti karo lauko teismus. Reikiami įstatymų pakeitimai (vadovaujantis Konstitucijos 11 str. ketvirtąją dalimi, turėtų būti</p>

	<p>Seimo priimamų teisės aktų projektus dėl galiojančių teisės aktų pakeitimo ar pripažinimo netekusiais galios, kuriuos būtina priimti, priėmus teikiamą projektą.</p> <p>Šių pastebėjimų kontekste taip pat siūlome įgyvendinti Projekto 25 straipsnio 7 dalies nuostatą, kurioje nustatyta, kad dėl karo lauko teismų sistemą, veiklos teritoriją, kompetenciją, karo lauko teismuose nagrinėtinų baudžiamųjų bylų nagrinėjimo taisykles, darbo organizavimo tvarką, teisėjų skyrimą dirbti į karo lauko teismus, jų darbo apmokėjimą nustato įstatymas.“</p>	keičiamas Teismų įstatymas) būtų atliekami steigiant atitinkamus teismus.
	<p>„25. Mūsų manymu, Vyriausybei suteikiama teisė perskirstyti biudžeto asignavimus tarp asignavimų valdytojų (Projekto 17 straipsnio 2 dalis) laikytina kaip neatitinkanti valdžių padalijimo principo ir jo suponuojamo aiškaus funkcijų atbigojimo tarp valdžios institucijų, kuris, be kita ko, nustatytas Konstitucijoje (t. y., Vyriausybės kompetencija parengti ir pateikti biudžeto projektą, Seimo – projektą tvirtinti ir prireikus keisti).“</p>	<p>NEATSIŽVELGTA</p> <p>Žr. paaiškinimus dėl Teisingumo ministerijos 23 pastabos.</p>
	<p>„26. Vertinant Projekto 17 straipsnio 3 dalį, pažymėtina, kad nėra nustatyta Finansų ministerijai suteikiamos teisės realizavimo sąlygų, nėra apibrėžta, kuo remiantis būtų nustatomi „atskiri asignavimų valdytojai“, kuriems galėtų būti taikoma supaprastinta valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo ir naudojimo, buhalterinės apskaitos organizavimo ir kontrolės tvarka. Kartu turėtų būti įvertinta, ar tokia išlyga nebūtų vertinama kaip pažeidžianti teisės aktų hierarchijos principą, poįstatyminiais teisės aktais suteikiant galimybę sąlygoti įstatymų turinį. Be to, siūlomoje formuluotėje nuoroda į ministeriją keistina nuoroda į ministrą, nes ministerijos kompetencijai priklausančius klausimus sprendžia bei privalomos galios administracinius aktus (įsakymus) kaip valstybės pareigūnas priima ministras, o ne ministerija.“</p>	<p>ATSIŽVELGTA IŠ DALIES</p> <p>Projekto 17 straipsnio 3 dalyje vietoj Finansų ministerijos nurodytas finansų ministras.</p> <p>Dėl pastaboje minimos teisės realizavimo sąlygų ir teisės aktų hierarchijos žr. paaiškinimus dėl Teisingumo ministerijos 23 pastabos.</p>

Raimundas Karoblis
Krašto apsaugos ministras